

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nakhon Pathom Rajabhat University

รายวิชาเครื่องตีไทย 2

บทที่ 5 เพลงเถาสำหรับฆ้องวงใหญ่

เพลงสารถี เถา

และเพลงราตรีประดับดาว เถา

เพลงเถา

เพลงเถา จากคำอธิบายในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ว่า การบรรเลงเรียงลำดับชั้นของเพลงเถานี้ โดยปรกติจะบรรเลงจาก สามชั้น สองชั้น แล้วจึงชั้นเดียว แต่มีบ้างบางกรณีที่บรรเลงกลับกัน คือ ชั้นเดียว สองชั้น แล้วสามชั้น เช่น เดี่ยวระนาดเอกเพลงพญาโศก เดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแขกมอญ อย่างไรก็ตาม การบรรเลงที่ถือว่าเป็นเพลงเถานั้น จะต้องบรรเลง สามชั้นเป็นอย่างน้อย อาจจะบรรเลง สี่ชั้น สามชั้น และสองชั้น ก็นับเป็นเพลงเถาได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2540, หน้า 110)

ดังนั้นเพลงเถาจึงเป็นเพลงที่เรียงลำดับกันมาจาก สามชั้น สองชั้น มาถึงชั้นเดียว บรรเลงติดต่อกันเป็นเถา

เพลงสารถึ เถา

ข้อมูลจากหนังสือฟังและเข้าใจเพลงไทย โดยครุมนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญท์อธิบายว่า เพลงสารถึ สองชั้น เป็นเพลงไทยสมัยโบราณสมัยอยุธยา ใช้เป็นเพลงสำหรับบรรเลงรวมอยู่ในเพลงเรื่อง ประเภทเพลงช้า “เรียกว่าเรื่องสารถึ” ภายหลังได้นำมาใช้เป็นเพลงร้องประกอบการแสดงโขนละคร เรียกชื่อเต็มว่า “เพลงสารถึซักรถ” แต่เรียกชื่อกันสั้น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นชื่อบุคคลหรือชื่อเพลง จึงเรียกกันว่า เพลงสารถึ

ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ปลายรัชกาลที่ 3 พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) นำเพลงสารถึ (สารถึซักรถ) มาแต่งขยายขึ้นเป็น สามชั้น ทั้งทำนองร้องและทำนองดนตรี ใช้เป็นเพลงร้องส่งประกอบการ ขับเสภา และร้องส่งดนตรีทั่วไป ภายหลังเมื่อนิยมการบรรเลงเดี่ยวवादพิมื่อ ได้มีผู้นำเพลงสารถึ สามชั้น มา ประดิษฐ์ทำนองให้เครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น ปี่ใน ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ และซอต่าง ๆ บรรเลง เดี่ยว เพลงสารถึจึงกลายเป็นเพลง สำหรับเดี่ยวอีกเพลงหนึ่ง และต่อมามีผู้ตัดลงมาเป็นชั้นเดียว รวมเป็น เถา (มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญท์, 2523, หน้า 473-474)

เพลงสารถี (สามชั้น ท่อน 1)

เพลงสารถี (สามชั้น ท่อน 2)

เพลงสารถี (สามชั้น ท่อน 3)

เพลงสารถึ (สองชั้น ท่อน 1)

เพลงสารถึ (สองชั้น ท่อน 2)

เพลงสารถึ (สองชั้น ท่อน 3)

เพลงสารถี (ชั้นเดี่ยว ท่อน 1)

เพลงสารถี (ชั้นเดี่ยว ท่อน 2)

เพลงสารถี (ชั้นเดี่ยว ท่อน 3)

เพลงราตรีประดับดาว เถา

เพลงราตรีประดับดาว เถา เป็นบทเพลงพระราชานิพนธ์ลำดับแรกในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงฟังเพลงแขกมอญบางขุนพรหม เถา ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์พิณิต ซึ่งเป็นเพลงสำเนียงมอญ จึงมีพระราชประสงค์ที่จะพระราชานิพนธ์เพลงเถาสำเนียงมอญเช่นนั้นบ้าง โดยทรงหารือกับครูผู้ใหญ่ในวงการดนตรีไทยสมัยนั้น และทรงเลือกเพลงมอญดูดาว สองชั้น มาพระราชานิพนธ์เป็นเพลงเถาชื่อว่า “เพลงราตรีประดับดาว” (มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุศลทัศน์, 2523, หน้า 440-444)

เพลงราตรีประดับดาว (สามชั้น เที้ยวแรก)

เพลงราตรีประดับดาว (สามชั้น เที้ยวกลับ)

เพลงราตรีประดับดาว (สองชั้น)

เพลงราตรีประดับดาว (ชั้นเดียว)

แบบฝึกหัดท้ายบท

เพลงสารถี เถา เป็นเพลงที่นักเปียโนควรแม่นทำนองหลักเป็นอย่างดี เพราะนำไปต่อยอดในการต่อเพลงเดี่ยวสารถี ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องจดจำทำนองให้แม่นและขึ้นใจ ซ้อมการแบ่งมือให้ถูกต้อง

เพลงราตรีประดับดาว ให้ผู้เรียนซ้อมทำนองกรอในเพลงที่มีช่วงกรอเยอะ ๆ เช่น

มือขวา	-----	- รึ - รึ	-----	- ดึ - ท	-- ดึ ซ	-- ดึ ท	- ซ - ท	--- ดึ
มือซ้าย	-----	- ฟ - ร	-----	- ด - ทุ	-- ด ร	-- ด ทุ	- ซ - ทุ	--- ด

เนื่องจากราตรีประดับดาวเป็นเพลงกรอ และจัดอยู่ในประเภทกิ่งบังคับทาง การบรรเลงรวมวง ควรฝึกกรอให้สม่ำเสมอทุกเครื่อง การแปลทำนองจะแปลได้เป็นบางช่วง เช่น

มือขวา	- ท - ดึ	รึ ดึ --	-- ซ ล	ท - ดึ ดึ	- รึ - ดึ	- ท - ดึ	- รึ - รึ	- รึ - รึ
มือซ้าย	- ฟ --	-- ท ล	ซ ฟ --	- ด --	- ร - ด	- ทุ - ด	- ร - ซ	- ฟ - ร

รายการอ้างอิง

มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์. (2523). **ฟังและเข้าใจเพลงไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเกษม.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). **สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ-ดุริยางค์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม